

МОНГОЛ УЛСЫН
ХҮНИЙ ЭРХИЙН ҮНДЭСНИЙ КОМИССЫН
ГИШҮҮНИЙ ШААРДЛАГА

2023 оны 01 дугаар сарын 16

№ 06/02

Улаанбаатар хот

АЙМГИЙН БҮСИЙН ОНОШИЛГОО
ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН ЗАХИРАЛ
ТАНАА

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.6, 7.1.11, 18 дугаар зүйлийн 18.1.1, 29 дүгээр зүйлийн 29.6.4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн [redacted] аймгийн Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн эмч, эмнэлгийн ажилчдын хөдөлмөр эрхлэх эрх, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн хэрэгжилт, хөдөлмөрийн харилцаан дахь ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрх хэрэгжилтэд 2022 оны 10 дугаар сарын 10, 11-ний өдрүүдэд хяналт шалгалт хийсэн.

Хяналт шалгалтыг дээрх байгууллагын нөхцөл байдалтай газар дээр нь танилцах, ажилтнуудаас санал асуулга авах, ярилцлага хийж, холбогдох албан тушаалтнаас тайлбар авах, баримт бичигт дүн шинжилгээ хийх, хамаарах судалгааг гаргуулан авах зэрэг аргачлалаар явуулсан бөгөөд дараах нөхцөл байдал тогтоогдож байна. Үүнд:

1. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6, 7 дугаар зүйлийн 7.4 дэх хэсэгт “ажил олгогч нь ажил эрхлэлт, хөдөлмөрийн харилцаанд дарамт, хүчирхийлэл, бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, дарамт хүчирхийллийг таслан зогсоох, гарсан гомдлыг шийдвэрлэх журмыг хөдөлмөрийн дотоод хэм хэмжээнд тусгаж, уг гомдлыг хүлээн авах байгууллага, албан тушаалтны нэр, хаяг, харилцах утас, цахим шуудангийн хаягийг нийт ажилтанд харагдахуйц газар байршуулах үүрэгтэй” гэж тус тус заасан байна. Мөн Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.4, мөн зүйлийн 11.7 дахь хэсэгт “ажил олгогч ажлын байранд бэлгийн дарамтаас урьдчилан сэргийлэх, гарсан гомдлыг барагдуулах хэм хэмжээ болон жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах талаарх ажил олгогч, ажилтны эрх, үүргийг хөдөлмөрийн дотоод журамд тусгана” гэж заажээ. Комиссоос тус төвийн дотоод хэм хэмжээг зохицуулж буй бичиг баримтад дүн шинжилгээ хийж үзэхэд Хөдөлмөрийн дотоод журманд энэ талын зохицуулалт тусгагдаагүй байна.

2. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх хэсэгт “Ажил олгогч, ажилтан харилцан тохиролцож, хөдөлмөрийн гэрээ байгуулна”, мөн хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.1 дэх хэсэгт “Ажил олгогч хөдөлмөрийн гэрээг бичгээр үйлдэж талууд гарын үсэг зурах бөгөөд гэрээний нэг хувийг ажилтанд өгөх үүрэгтэй” гэж тус тус заасан. Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн хөдөлмөрийн гэрээнээс түүвэрлэн 49 гэрээтэй танилцахад гэрээний дугаарлалт хийгдээгүй, долоон ажилтантай байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээнд ажилтан танилцаж гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй зөрчил байсан.

3. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.7 дахь заалтад “хамтын гэрээ” гэж тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажилтны хөдөлмөр эрхлэх, түүнтэй холбогдох

D:\2023 on\A4.month1.docx

150060077

эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөдөлмөрийн хууль тогтоомжоор тогтоосон суурь хэм хэмжээнээс дордуулахгүйгээр харилцан тохиролцож ажилтныг илүү таатай нөхцөлөөр хангах, хөдөлмөр эрхлэлтийн нөхцөл, нийгмийн хамгаалалтай холбоотой хуулиар шууд зохицуулаагүй асуудлыг шийдвэрлэхээр ажил олгогч, ажилтны төлөөлөгчийн хооронд байгуулж, зохих журмын дагуу бүртгүүлсэн тохиролцоог” хэлнэ гэж тодорхойлсон байна. Үйлдвэрчний эвлэлийн хороо, ажил олгогч хоёрын харилцан тохиролцсон хамтын гэрээний зургадугаар бүлгийн 6.15-д “Ажилтнуудыг 2022 оны 3 дугаар улирлаас эхлэн халуун хоолоор хямдралтай үнээр хангана” гэж заажээ. Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн эмч, эмнэлгийн ажилтны төлөөлөлтэй хийсэн ярилцлагад “... эмнэлгийн ажилтнуудад хоолны мөнгө олгодоггүй, жижүүрийн эмчид халуун хоолоор үйлчилж, бусад жижүүрийн ээлжид хонож байгаа сувилагч, асрагч, эмнэлгийн ажилтнуудыг хоол ундаар хангадаггүй, ялгаварлан гадуурхдаг талаар онцлон хэлж байсан. Мөн тус төвийн Үйлдвэрчний эвлэлийн хороо ажил олгогчтой байгуулсан хамтын гэрээгээр хүлээсэн тохиролцооны хүрээнд нийт эмч, эмнэлгийн ажилтнуудыг халуун хоолоор хөнгөлөлтэй үнээр хангах, ээлжид гарч буй сувилагч, асрагч, эмнэлгийн ажилтанд халуун хоолоор үйлчлэх талаар саналыг ажил олгогчид хүргүүлж байсан боловч үр дүнд хүрээгүй байна.

4. Нэгдсэн эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагаа” стандарт “MNS5095:2017”-д “Сэргээн засах эмчилгээний тасаг нь Цахилгаан эмчилгээ, Гэрэл эмчилгээ, Биеийн тамир эмчилгээ, Усан эмчилгээ, Шавар эмчилгээ, Уламжлалт эмчилгээ үзүүлнэ” гэж заасан. Тус төвийн Сэргээн засах эмчилгээний тасгаар үйлчлүүлж буй иргэдийн төлөөлөлтэй хийсэн ярилцлагад “... Сэргээн засах эмчилгээний тасгийн эмч, эмнэлгийн ажилтны орон тоог нэмэгдүүлэх, ур чадварыг сайжруулах шаардлагатай, зарим эмийн олдоц муу, хавар болохоор боклопин эм олддоггүй, жилдээ 3-4 удаа хэвтэн эмчлүүлдэг, хүүхдийн тасгийн тусламж үйлчилгээ сайн байдаг, энэ эмнэлэгт хүүхдийн мэргэжлийн мэдрэлийн эмч байхгүй, заавал хот руу явж Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн төвд очиж үзүүлдэг” гэх асуудлуудыг дурдаж байсан. Мөн эмнэлгийн ажилтны төлөөлөлтэй хийсэн ярилцлагад “... тасгийн эмч, эмнэлгийн ажилтны орон тоо дутуу байгаагаас усан болон шавар эмчилгээг иргэдэд үзүүлэхгүй байгаа” гэх тайлбарыг өгч байсан. Дээрх ярилцлагаас үзэхэд нэг эмч, сувилагчид оногдох өвчтөний тоо, ажлын ачааллаас үүдэн үр дүнтэй эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэхэд хүндрэл үүсжээ.

5. Комиссоос авсан санал асуулгад нийт 125 ажилтан хамрагдсанаас 17 хувь нь удирдлагын зүгээс үндэс, угсаа, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, боловсрол, шашин шүтлэг, үзэл бодол болон бусад байдлаар ялгаварлан гадуурхаж харьцдаг гэж, 68.9 хувь нь хөдөлмөрийн харилцаан дахь ялгаварлан гадуурхалт, ажлын байрны дарамт, ажлын байрны бэлгийн дарамтын талаар мэдлэг олгоход чиглэсэн сургалт зохион байгуулдаггүй тул ийм төрлийн сургалт шаардлагатай гэж тус тус хариулжээ.

6. Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1.3 дахь заалтад “иргэн эмч, эрүүл мэндийн байгууллагаас тусламж, үйлчилгээ авах эрхийг эдэлнэ”, Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.1 дэх заалтад “Сэтгэцийн эмгэгтэй хүн сэтгэцийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн шаардлагатай үйлчилгээ авах, асран халамжлуулах” эрхтэй гэж тус тус заасан. Тус төвд хэвтэн эмчлүүлж байсан өвчтнүүдийн төлөөлөлтэй ярилцахад “Сэтгэцийн эмгэгтэй болон архинд донтох эмгэгтэй өвчтнийг дотрын нарийн мэргэжлийн тасаг руу шилжүүлэх, эмчилгээ үйлчилгээ авахад хүндрэл үүсдэг, хүлээж авдаггүй, өвчнүүдийг ялгаварлан гадуурхах асуудал үүсгэдэг” талаар ярьж байсан зэргээс үзэхэд тэдэнд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг хангалттай үзүүлдэггүй байж болзошгүй юм.

7. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.3 дахь хэсэгт “Сэтгэцийн эмгэгтэй хүнийг хэвтүүлэн эмчлэх эмнэлгийн орчин нь эрүүл ахуйн болон

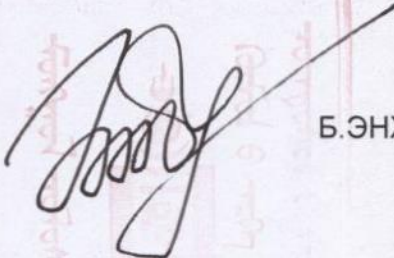
стандартын шаардлага хангасан, сэтгэц-нийгмийн сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, сэтгэцийн эмгэгтэй хүний хууль ёсны эрх ашиг, аюулгүй байдлыг хангахуйц нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна” гэж тус тус заасан. Сэтгэцийн тасагт харуул хамгаалалтын ажилтан байхгүй байгаа нь эмчлүүлэгчийн зүгээс өөрийн болон бусдын амь бие, эрүүл мэндэд халдах нөхцөл байдлыг үүсгэсэн байна.

Иймд хяналт шалгалтаар тогтоогдсон нөхцөл байдлыг үндэслэн тус Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төвийн эмч, эмнэлгийн ажилтны хөдөлмөрлөх эрх, Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийн хүрээнд Монгол Улсын Үндсэн хууль, хууль, Олон улсын гэрээгээр баталгаажуулсан эрх, эрх чөлөөний хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.2 дахь хэсэгт заасан Комиссын гишүүний бүрэн эрхийн дагуу дараах Шаардлагыг хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын 6 дугаар зүйлийн 6.6 дахь хэсэг, 7 дугаар зүйлийн 7.3, 7.4 дэх хэсэгт заасан үүрэг, холбогдох бусад заалт, Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хуульд нийцүүлэн Хөдөлмөрийн дотоод журмыг шинэчлэн баталж, удирдлагын зүгээс хууль бусаар ялгаварлах аливаа үйлдэл, эс үйлдэл гаргахгүй байхад анхаарч, шаардлагатай арга хэмжээг зохион байгуулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллах;
2. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 49 дүгээр зүйлд заасан хөдөлмөрийн гэрээний нөхцөлийг тодорхой тусгасан байдлаар ажилтан нэг бүртэй хөдөлмөрийн гэрээг шинэчлэн байгуулах;
3. Эмч, эмнэлгийн ажилтнуудад халуун хоолоор хөнгөлөлтэй үнээр үйлчлэх, тэдэнд хоолны мөнгө олгох асуудлыг шийдвэрлэх;
4. Эмч, эмнэлгийн ажилтныг хөдөлмөрийн аятай нөхцөлөөр хангах;
5. Сэргээн засах эмчилгээний тасгийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах боломжийг бүрдүүлж, орон тоог нэмэгдүүлэх;
6. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний орчны хүртээмжийг бий болгож зориулалтын ариун цэврийн болон угаалтуурын өрөөтэй болгох, нярай хүүхэдтэй ээжүүд хүүхдээ хуурайлах, хөхүүлэх өрөө тасалгааг тохижуулах, бага насны хүүхдэд зориулсан хэсэг болон орчныг бий болгох;
7. Хөдөлмөрийн тухай хууль, холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлж эмнэлгийн байгууллагын онцлогт тохирсон хүний эрхийн мэдлэг, шинэлэг агуулга бүхий сургалт, сурталчилгааны үйл ажиллагааг ажилтнуудын дунд зохион байгуулахын зэрэгцээ удирдах бүрэлдэхүүнд тусгайлан зохион байгуулах;
8. Сэтгэцийн эмгэгтэй болон архинд донтох эмгэгтэй өвчтнүүдтэй хүндэтгэлтэй харьцах, тэднийг ялгаварлан гадуурхахгүй байхад анхаарах, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэх;
9. Сэтгэцийн тасагт хамгаалалтын ажилтны орон тоог бий болгон ажиллуулах.

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1 дэх хэсэгт “Комиссын гишүүний шаардлага, зөвлөмжийг хүлээн авсан байгууллага, албан тушаалтан, хуулийн этгээд заавал биелүүлэх үүрэгтэй” гэж заасан бөгөөд Шаардлагын дагуу авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, биелэлтийн талаар нотлох баримтын хамт мөн хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2 дахь хэсэгт заасны дагуу 30 хоногийн дотор хариу ирүүлнэ үү.

ГИШҮҮН

Б.ЭНХБОЛД